

goče še kakšnemu bližnjemu učiti. društvu sledeči sklep, sprejet na svojem obč. zboru 18. decembra 1913:

1. naj se obvesti vsa bližnja učiteljska društva o naših zborovanjih;
2. naj se ta povabijo, da se po odposlancih udeležijo naših zborovanj;
3. naj tudi naše društvo pošlje odposlanca na zborovanja sosednjih učiteljskih društev.

Tržaško učit. društvo je na obč. zboru 19. aprila ta predlog sprejelo. In isto menda »Nar. prosvjeta«, ker obe učit. društvi sta bili že na zborovanju slov. istr. učit. društva 14. maja po poverjenikih zastopani. Od trž. učit. društva poverjeni zastopnik je stavil (potom predsednika istr. društva) sledeči predlog:

1. Kakor poverjenik (zastopnik) sosednjega učit. društva je smatrali le oni tovariši, ki se izkaže s tozadevno po odoboru (predsedniku) potrjeno listino. Druge event. navzoče tovariše sosed. učit. društva je smatrali le kakor goste;
2. poverjenik lahko stavlja predloge, (o katerih se glasuje,) ki pa morajo izhajati iz odpora učit. društva, kateremu on pripada, kar mora poverljivo pismo posebno omeniti. Dalje sme podajati informacije, nasvete in se eventualno udeležiti debat. Drugih pravic (glasovanja, volitve itd.) seveda nima.

Sprejel se je ta in tudi predlog izmenjave predavateljev. To bi bil prvi korak k zblizanju, medsebojnemu spoznanju. Naloga takih zastopnikov ali poverjenikov je seveda v prvi vrsti postaviti idejo zveze vseh primorskih slovanskih učit. društev na realna tla. Le na ta način pride mo faktično do prave zveze in to v najkrajšem času. Le po tej poti, ker bo sodelovala velika večina primorskega učitelstva sama, bomo spoznali, kakšna oblika zveze bi se našim razmeram najbolje prilagodila. Le na ta način je možno ustanoviti zvezo in ji podati primerna pravila. To je pot živih. V uvaževanje.

DRAG. HUMEK:

Službeni red (pragmatika)

za učitelje obrtno-nadaljevalnih šol.

Državna zveza avstr. obrtnonadaljevalnega učitelstva je poslala »Društvu učiteljev slov. obrtno-nadalj. šol« v pre-sojo »Službeni red«, ki ga hoče predložiti ministrstvu, da ga odobri in uvede v vseh avstrijskih kronovinah. Ker je to vprašanje aktualno in utegne zanimati prizadeto učitelstvo in merodajne faktore, sem se namenil, da podam ta osnutek v glavnih potezih javnosti v presojo in ravnanje.

I. del. O učitelstvu in o nameščanju voditeljev in učiteljev.

§ 1. Službeni red obsega določila o službenih odnosih na obrtnih nadaljevalnicah v deželah, ki so zastopane v državnem zboru. Izvzeta je Avstrijska pod A.* Posebno obsega ta red določila o pravicah in dolžnostih učiteljev, ki poučujejo na omenjenih zavodih.

§ 2. Učiteljski zbor o. n. š. obsega voditelja, učitelje o. n. razredov in učitelje pripravljalnega razreda. Poleg teh so še učitelji, ki so poklicani v nadomestitev obolelih in na dopustu se nahajajočih učiteljev.

§ 3. Kdor hoče biti voditelj ali učitelj na o. n. š., mora imeti pravico državljanstva v avstr. deželah. Pri upoštevanju vrednih slučajih razveljavljati to določbo deželna vlada, če to po nadzorniku predlaga šolski odbor. Osebe, ki so zaradi sodnijske obsebe izgubile pravico izvolitve v občinski odbor ali pa so bile disciplinarnim potom odpuščene iz šolske službe, ne smejo biti nameščene na o. n. š.

§ 4. Če hoče biti učitelj po poklicu obenem voditelj, oziroma učitelj o. n. š., mora imeti najmanj zrelostno izpričevalo za občne ljudske šole. V krajih, kjer so meščanske šole, naj se kolikor mogoče pritegnejo k pouku učitelji z izpitom za meščanske šole. V prvi vrsti je upoštevati učitelje, ki so z uspehom posekali tečaj za izobrazbo o. n. učiteljev. Za tehnične in umetno-obrtno stroke se v slučaju potrebe lahko pritegnejo strokovnjaki. Prepričati se je pa prej o njih sposobnosti. Za dokaz o podagoško-didaktični zmožnosti strokovnjakov, ki morajo imeti vsaj občno izobrazbo popolne meščanske šole, velja izpričevalo o dovršitvi strokovnega tečaja, ki je bil pod nadzorstvom c. kr. ministrstva z. j. d. Kot voditelje je nastavitelj o. n. učitelje z zakonito usposobljenostjo s posebnim ozirom na službeno dobo, ki so jo dotičniki prebili na o. n. š.

§ 5. Če je na kaki o. n. š. prosto učno mesto, naj se o tem obvestijo vsi učitelji dotičnega šolskega kraja.

§ 6. Voditelje in učitelje namešča šolski odbor s pogodbo. Za namestitve veljajo nastopne določbe:

§ 7. Prva namestitve voditeljev in učiteljev je časna. Po dvakratnem nadzorovanju v raznih šolskih letih, ki je pokazalo dovoljno delovanje v šoli, in po brezhibnem vedenju v šoli in zunaj šole, potrdi deželna vlada na predlog nadzornika začasno nastavljenega učitelja, oziroma voditelja. S to potrditvijo je službena pogodba ugotovljena v toliko, da jo sme vsaka stranka razdreti le po obvestitvi, ki je bila podana pol leta prej. To pa ne velja za slučaj, če bi se nehala dotična šola ali dotični oddelek. Od šolskega odbora izvirajoča odpuščitev od službe mora biti potrjena od deželne vlade in se da udeležiti le v slučaju, če je neoporečno dokazano, da dotična oseba ni več sposobna za pouk na o. n. š. Pri učiteljih po poklicu je vedenje zunaj šole le tedaj vzrok za odpuščitev, če je tudi glavna šolska oblast ukazala odpuščitev. Na prošnjo učitelja lahko šolski odbor pred določenim časom razdere pogodbo.

§ 8. Službena doba učitelstva o. n. š. se začne z dnem, ko je posameznik nastopil službo na o. n. š. V službena leta so všteta tudi leta začasne namestitve. Ko je učitelj nameščen, mu izroči šolski odbor namestni dekret, ki so v njem navedeni službeni značaj, število učnih ur, prejemki in dan namestitve. Temu dekretu je dostaviti pozneje tudi potrdilo namestitve.

§ 9. Vsak začasno nameščen voditelj in učitelj mora pred službenim nastopom prisesti. Prisega se vrši po določenih besedilih pred načelnikom šolskega odbora v prisotnosti zastopnika c. kr. min. z. j. d.*

§ 10. Nadzornik mora vsakega o. n. učitelja obvestiti o splošni kvalifikaciji. Vsak učitelj ima pravico vpogleda v uporabnostno tabelo. V slučaju potrebe mu mora nadzornik napisati izpričevalo o uporabnosti.

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

(Dalje.)

venci — ako se kaj posebnega ne pripeti — še v desetletjih. Lastna izkušnja me uči, da ta takozvani boj za narodove pravice do sedaj ni bil brezuspešen. Lahko nam daje dovolj poguma vztrajati v boju za narodove vsestranske pravice, in sicer v poštenem boju z uma svetlim mečem, a ne pri vsakem najmanjšem neuspehu puške vreči v koruzo. Le boj, in sicer pošten boj dovede do vsaj zadovoljive, ako že ne popolne zmage, ki pa končno tudi ne more izostati. S tem se le samo borimo za uresničenje po cesarju nam podanega zakona.

Do sedaj navedeno bi bil le nekaj izvleček iz temeljnih državnih zakonov, ki bi se morali obravnavati tudi v ljudskih šolah. Razume se, da v čim višji kategoriji je šola, se mora poučevati razmeroma več in temeljiteje. Razen teh je treba tudi manj naobrazanim poznati še druge zakone in naredbe, ki mnogokrat lahko ravno tako ali morebiti še bolje vplivajo in segajo v življenjski delokrog človekov ali v njegovo usodo. Poučiti je mladino, kaj se sme in česa ne sme storiti z ozirom na lovske, gozdne zakone, na zakone v stavbah, trpinčenju živali, varstvu ptic, kužnih boleznih itd. Neobhodno potrebno je to, da se ogne marsikaterih sitnosti, nadlog in nesreč v življenju. osrečljiva zadovoljnost posameznikov in vseh narodov nudi popoln pogoj k trdnemu obstoju in vsestranskemu napredku obče blaginje vse države.

Ali kaj bi pomagali najzornejši zakonik, ako bi jih nihče ne izvrševal? Kakšen red bi bil in kakšno družabno življenje, ako bi se nihče ne zmenil za nje? Nastal bi pravi pravcati kaos! Skrbnjeno je tedaj v državi, da se zakoni izpolnjujejo, da se jim pokorava v svojem poklicu vsak državljan. Kdor tedaj v državi užija pravice in je deležen njihovih dobrot, se ne sme braniti izpolnjevanju tudi dolžnosti, ki se mu nalagajo zakonito! Čim več pravic so deležni državljani, tem več jim nalagajo dolžnosti. Brez zadostno naobrazenega ljudstva ni mogoče ustanoviti prave, ustavne države. K tej naobrazbi pomaga največ šola. Delavci v šoli — t. j. učitelji in učiteljice — pa morajo imeti svoji težavni nalogi in svoji izobrazbi primerno plačo.

Nadzorstvo, da se zakoni izvršujejo, oziroma njih meje ne prekoračijo, je zakonitim potom podeljeno c. kr. in deželnim uradom. Činitelji v teh uradih morajo poznati zakone natančno, k čemur je treba dolgotrajnih in težavnih študij, imajo od cesarja samega podeljeno oblast, da v njegovem imenu izvršujejo, oziroma pazijo, da se zakoni povsod izpolnjujejo. Prekršitev tega kaznujejo v cesarjevem imenu. Tudi ti činitelji v svojem težavnem poklicu ne morejo živeti od zraka, nego morajo za svoje delovanje dobivati zopet primerno plačo.

Pripeti se tudi, da je obstoj države ogrožen od vnanjih, pa tudi domačih sovražnikov. Da se to pravočasno zavrne ter da se varuje naš imetek in naše življenje pred zločini, je treba raznovrstnih branilcev države in pravic državljanov.

Koliko pretresljivih, v globočino srca segajočih zgledov smo lahko čitali v najnovejši dobi o balkanski vojni. Z obudovanjem vredno hrabrostjo in nedosegljivim samozatajevanjem so drveli Jugoslovani v boj za predrago jim domovino in osvoboditev krvnih bratov izpod kletgega sovragovega jarma. Kako navduševalno poje tudi naš pesnik, rekoč: »Okleni se predrage domovine, posveti v blagor srce ji in dušo!« Vojaška dolžnost je obvezna za vsakega; o prošnjah za oprostitev od aktivne vojaške službe bi bilo tudi potrebno poučiti že mladino, da ne nastajajo nepotrební stroški in sitnosti.

Za vzdrževanje dosedaj navedenih in še drugih potrebnih in ljudstvu koristnih naprav potrebuje država mnogo denarja. Dolžnost je tedaj vsakega državljana, da od svojega imetja, oziroma od svojih dohodkov plačuje zakonito mu odkazani davek. Nezačuden je, godrnjanje in preklinjanje zaradi tega mu ne pomaga nič; kvečjemu si nakopije še nepotrebnih sitnosti in stroškov. Ako koga zadene kakšna nesreča, ujma itd., ga je poučiti, da se pravočasno oglasi na dotičnem mestu za odpis davka, oziroma za državno podporo. Sploh je nas vseh sveta dolžnost navajati mladino že pri takšnih prilikah na nauk Zveličarja, ki je dejal farizejem, rekoč: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega!«

Za podelitev ustave se imamo edino zahvaliti našemu vladarju, ki je slišal glas ljudstva. Z geslom »Viribus unitis!« se je približal ljudstvu, slišati je hotel po poslancih zahteve in potrebe ljudstva ter nam podaril, do česar je imel kot vladar podedovane države edinole sam pravico. Za to velikodušnost in še zaradi mnogih drugih neprecenljivih zaslug, ki si jih je pridobil naš vladar za vsestranski napredek in blagor države, smo mu dolžni neomejeno vdanoost in zvestobo. Slovenec je že po svoji naravi zvest državljan ter

ljubitelj in spoštovalec vladarja in vse cesarske hiše, o čemer so priča pesniške besede: »Hrast se omaja in hrib, zvestoba Slovencev ne gane!« Vendar je naša dolžnost v popolno okrepitev te lastnosti Slovencev, da jo vcepjamo že v nežna, za vse lepo, blago in dobro občutljiva mladinska srca.

Druga dolžnost vsakega državljana je pokornost. Pokorni moramo biti cesarju in zakonom, pa tudi predpostavljenim oblastvom. Skušati nam je njihove zapovedi.

Ako se dosedaj navedeno poučuje z vso vnemo, navdušenostjo in iskreno ljubeznijo do ljudstva, upati smemo, da ljudstvo, gotovo dospe do vrhunca življenjskega smotra, do duševne in gmotne samostalnosti, blagosti, zadovoljnosti in tedaj do sreče, dosegljive na tem svetu. Kako in kdaj naj učitelj navedeno poučuje, sem že nekoliko navedel, a mislim, da je najbolje, ako vse to prepuščamo naobrazbi in spretnosti učiteljevi, ki bo, dobro poznaoč krajevne razmere, gotovo vedel v tem kakor drugem oziru napeti pravo struno. Dostaviti bi imel, da to lahko stori ne samo pri pouku iz domoznanstva in zemljepisja, nego tudi iz zgodovine, pri berilnih sestavkih in pri raznih drugih predmetih. V prvi vrsti mora biti učitelj sam dobro podkovnan v ustavoznanstvu! Dobro pripravljen na vsako uro, naj učitelj podaje to znanstvo, kakor tudi druge predmete, po svoji metodi, vsekdar se ravna joč po krajevnih razmerah in potrebah ljudstva. Katera slaba dejanja so proti zakonitim določbam najbolj razširjena v katerem kraju, jih je treba z vso silo iztrebiti do popolnega uničenja.

Učitelstvo! Nalagajo Ti vedno novih bremen, novih dolžnosti, idi in izpolni jih po svojih močeh! Daj vse svoje duševne in telesne moči, daj se izmognati do zadnje kapljice krvi, samo da se bo dobro godilo drugim! Za svoj preobili trud boš želo edinole plačilo tega sveta, t. j. ne-hvaležnost. Ti pa preživljaj sebe in svoje in črpaj novih moči za vedno hujše napore le samo — iz nedosegljivih idealov!

Iz naše organizacije. Štajersko.

Ptujsko učiteljsko društvo je napravilo dne 4. junija izlet na Črno goro, popoldne istega dne pa si je še ogledalo krasne vzorne gorice Štajerske hranilnice v Gornjih Halozah.

Lepo število učiteljev se je udeležilo zborovanja; škoda, da nas niso počastili še oni, ki so se nam popoldne pridružili.

Zborovanje je bilo kratko, ker so izostali vsi dopisi. Tovariš Lešnik vpraša, v koliko se je izvršila akcija, da se zavrne nemške plačilne pole »Zalungsliste«. Omenjeni tovariš predlaga rekurz na višjo instanco.

Tovariš Šorn govori še o uvedbi Widrove in Kručeve začetnice. Tema je na programu uradne konference. Zbrano učitelstvo se izreče soglasno za Widrovo knjigo.

Po obedu pa smo se preselili na sosedno goro, in sicer v Lipno. Prav ljubko je solnce pripekalo na nas, potili smo se in željno pričakovali konca hribolazenja. A čeravno je bilo hudo, ni nihče omagal, vsaj na poti v Lipno ne.

Na posestvu Štajerske hranilnice pa se nam je odprl raj. Nam »Polancem«, ki gledamo samo od daleč gorice, je rajalo srce od veselja. Oskrbnik g. Rudl nam je razkazal gorice in postavil pred nas izborne pridelke. Vršil pa se je tudi zanimiv poizkus rigolenja zemlje z »Dynamon 1.«

Za sijajno pogostitev, za krasne užitke bodisi duševne ali telesne, se je učitelstvo g. oskrbniku presrečno zahvalilo. Prišlo so na vrsto napitnice in zraven pa se je razlegala lepa pesem in donela godba.

Vsem izletnikom ostane ta dan v prijetnem spominu. Hvala tovarišu Klemenčiču, učiteljskemu zastopniku, ki nam je izposloval pouka prost četrtek.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 18. t. m., ob 2. uri pop. na Gomiškem. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopis. 3. Poročilo odbora o praznovanju društvene 40letnice. 4. Slučajnosti. Po zborovanju pevska vaja!

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v četrtek, dne 18. junija t. l., ob 8. (beri osmi) uri zjutraj v okoliški šoli v Celju z nastopnim dnevnim redom:

1. Zapisnik.
2. Poročilo računskih pregledovalcev.
3. Določitev delegatov za Zavezo (glasov novih pravil).
4. Poročilo »Lehrerbunda« odbornika.
5. Dopisi in druge tekoče društvene zadeve.
6. Sestavljenje učnih načrtov za uradno konferenco.

* Ta že ima uveljavljeno pragmatiko.

7. Slučajnosti.

Vljudo vabi k polnoštevni udeležbi: Franc Brinar, t. č. predsednik.

Književnost.

»Zvonček« prinaša v 6. let. številki to-le vsebino: 1. Fr. Rojec: Visoki gost. Mladinska dvodejanka. 2. M. Z. Jug: Procesija. 3. Jan Reginov: Pesem o kukačici. 4. Davorinov: Pravijo si bajke... Pesem. 5. Fr. Rojec: Orač. Pesem. 6. Cesar Franc Jožef I. Podoba. 7. Stric Tine: Čitati — dobro, poizkusiti — bolje! (Dale.) 8. Bořivoj: V pomladni noči. Pesem. 9. Bořivoj: Dve brezi. Pesem. 10. Cvetomirski: Črešnje. 11. Ivo Trošt: Volar Mihec. 12. Davorinov: Sreča. Pesem. 13. Kmetiški dom na Gorenjskem. Podoba. 14. Fran Košir: Kovač — modra glavica. Narodna legenda iz Dravinjske doline. 15. Davorinov: Zvezdica. Pesem. 16. Fran Erjavca: Moj in mladine prijatelj. (S podob.) 17. Pouk in zabava: Taščici v slovo. — Računska uganka. — Rešitev in rešilci. — Naš cesar. — Kje največ štečijo? — Hoja in človeški značaj. — Neprijeten obisk med obedom. — Japonski pregovori. — 60letnica petrolejke. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Kotičkove risbe.

»Popotnik« objavlja v 5. letošnji številki to-le vsebino: 1. Dr. Karel Ozvald: Socialni položaj staršev in otrokova inteligentnost. 2. Dragotin Humek: Pouk v geometriji in geometrijskem risanju na meščanski šoli z ozirom na vsakdanje življenje. 3. —k. Podrobni učni načrt za zemljepisje. 4. Evgen Sajovic: Učna osnova in inštrukcija za pouk telovadbe in odredba o prirejanju mladinskih iger na gimnazijah (vseh tipov) in na realnih šolah. 5. Književno poročilo: Ocene. 6. X. Glosa. 7. Razgled: Pedagoški paberki. — Šolska higiena. — Skrb za brambo mladine. — Šolske in učiteljske vesti. — Srednje in višješolski vestnik. — Inostransko šolstvo. — Razne vesti.

»Domače ognjišče« ima v 5. številki t. l. to-le vsebino: 1. J. Pahor: Proletarški otroci. (Dale.) 2. Gustav Graščan: Pesem. 3. Dr. I. Lah: Dijaški štrajk. 4. Maeterlinck: Aforizmi. 5. Gustav Graščan: Pesem (Prijatelju Franu). 6. Anton Koršič: Starši in narodne popevke. 7. Tone Rakovčan: Deklica Manica. 8. Orest: Čez polje. 9. Pregled: Slovstvo. Kultura. Šola. Dom. Razno.

Srednješolske vesti.

»Za poostreitev mature. Na gališkem srednješolskem kongresu v Stanislavu so soglasno sprejeli resolucijo, v kateri se trdi, da sedanja oblika mature ne odgovarja namenu, ker ta izpit zaradi prevelikih olajšav vpliva tudi na nazadovanje učnega nivoja. Predmeti maturitetnega izpita naj se zato razširijo, in sicer pismeni izpit z uvedbo ene naloge iz matematike in pri reprobaciji kandidata v slučaju nezadostnega uspeha treh pismenih nalog; ustni izpit z uvedbo po enega kolokvija iz fizike in nemščine, z razširjenjem zgodovinskega kolokvija in z naglašenjem jezikovnega znanja.

Kranjske vesti.

Anton Arko

Dne 9. t. m. je umrl po dolgem trpljenju na učiteljski bolezni — jetiki — tovariš Anton Arko, učitelj na II. mestni deški 8 razredni ljudski šoli na Grabnu v Ljubljani, v najlepši moški dobi, v 45. letu. Pokojni tovariš Arko je bil zlata duša, plemenit človek, zvest tovariš, izborni učitelj, značajan mož. Imel je vse lastnosti, ki so ga napravljale povsod simpatičnega in priljubljenega. Dolgotrajna bolezen je bila vzrok, da se je zadnje čase držal le doma, kjer je v krogu svoje rodovine čakal — regulacije plač! Rojen je bil v Sodražici in je povsod, koder je služboval, vestno in zgledno služil svojemu poklicu. Usposobljen je bil tudi za učitelja meščanskih šol. Ostavlja ljubljeno soprogo in 4 nedoletne otroke. — Bodi mu vrlemu tovarišu ohranjen ljub spomin!

—r— Iz Slomškarije izstopivši učitelj Kopač Leopold iz Postojne se je v četrtek, 4. junija, ves skesan zopet povrnil v Njeno naročje, ker je sedaj edini kompetent za razpisano Česnikovo nadučiteljsko mesto v Knežaku, ko Česnikov rekurz niti rešen ni! To je značaj — kaj!? Na slavnosramotni pridobitvi pa kličemo značajni Slomškariji: »Bog žegnaj!« in »Vivant sequentes!«

—r— Genljiva skrb za trpeče učiteljske sirote. Ze sredi februarja je umrl tovariš na Kranjskem, zapustivši bolno ženo in dva bolna nežna otročiča. A ven-

dar do danes še niso prejele te sirote ne pokojnine ne odpravnine. — Tako doznajemo iz gotovega vira. Komentarija ni treba!

—r— Veljavo Slomškarjev najbolj označuje pismo, ki ga je pisala učiteljica, bivša Slomškarica, svojemu tovarišu. Glasi se: »Vprašate me, s čim so se mi zamerili Slomškarji. Le zaradi tega, ker sem na sestanku videla, da ni prave odkritosrčnosti med njimi. Marsikdo je prišel s prošnjo v žepu, torej le zaradi boljše službe. Sram me je bilo in me je še, da sem enkrat storila pot k tem ljudem. A vsi niso enaki, je tudi nekaj plemenitih dušic zraven, a v splošnem meni Slomškarji ne ugajajo in mene ne bodo več videli poleg!«

Štajerske vesti.

—š— Učiteljsko društvo za ormoški okraj obhaja svojo 40letnico kakor znano dne 14. junija t. l. v Ormožu. Na to slavnost vabi vse cenjene tovariše in tovarišice prav presrečno, posebno pa one sosednjih učiteljskih društev, in one, ki so ob železnici in imajo prijetne železniške zveze. V ostalem se sklicujemo na vzpored v zadnji »Tovariševi« številki, ter se nadejamo obilnega obiska!

—š— »Zalungliste«. Tudi za mesec rožnik je vse učno osebje šole v Dobju vrnilo nemške Zalungliste davčnemu uradu v Kozje ter je predložilo tja svoje kolkovane seveda samoslovenske pobotnice, na kar je zopet sprejel brez obotavljanja svojo plačo, četudi je bil ta davčni urad s svojim dopisom z dne 20. maja 1914 k broju 425 od vseh šolskih vodstev želel, naj predlagamo Zalungliste. Naj se blagovoli v »Učit. Tovarišu« tudi od drugod poročati o tozadevnih uspehih. Kar je mogoče doseči učitelstvu ene šole, je toliko prej mogoče doseči skupnemu nastopu učiteljstva vseh šol na slovenskem Štajerju. Rok za vlaganje ugovorov na naučno, oziroma finančno ministrstvo poteče z dnevom 26. junija 1914.

Goriške vesti.

—g— Sklep obrtno-nadaljevalne šole društva »S. Dom« v Gorici. Dne 17. maja t. l. se je slovesno zaključil pouk v obrtno-nadaljevalni šoli v Gorici. Voditelj šole g. prof. Gvaiz je podal poročilo, iz katerega posnemljemo sledeče podatke: V tem šolskem letu je posečalo to šolo 153 učencev. Po narodnosti so bili vsi Slovenci, razen 2 Nemcev. Starost gojencev se giblje med 13. in 29. letom. Po poklicu je bilo 45 zidarjev, 28 mizarjev, 10 kovačev, 2 slikarja, 5 sedlarjev, 1 košar, 16 ključavničarjev, 7 mehanikov, 6 trgovcev itd. Izostalo je med letom ali odšlo je na delo 49 učencev, tako da jih je bilo koncem leta 104. Napredovalo je z izvrstnim uspehom 12%, s pohvalnim uspehom 28%, s splošnim uspehom 36%, z zadostnim 15%, 9% je imelo nezadostni uspeh. Vedenje je bilo nasprotno dobro. Prav pridno je hodilo v šolo 48%, pridno 36%, pretrgoma pa 16%. Stanje šole se je v primeri z lanskim letom izboljšalo. Letos se je obdaruilo 37 učencev, izmed katerih so dobili nekateri hranilne knjižice, nekateri pa prav lepa šestila.

—g— V Slivje, v jamo Dimnice, je napravila dne 16. maja šolska mladina iz Mislić izlet pod vodstvom tov. učitelja Erjavca. — Otroke je podzemna krasota kar omanila ter se niso mogli načuditi prirodnemu delu. — Po primernem pokrepčanju so izletniki zapeli kaj mične narodne pesmi ter čvrsto in veselo zopet mahnil čez hrib domov.

Tržaške vesti.

—t— Verouk na tržaških realkah. C. kr. namestništvo v Trstu je določilo, da se od začetka prihodnjega šolskega leta dalje mora na tržaških realkah poučevati v 7. razredu po 2 uri na teden verouk. Dosedaj je bila za ta predmet določena ena sama tedenska ura.

—t— Za hrvatsko šolo v Trstu se je začela živahna akcija tudi v Banovini. Dne 23. maja se je vršila v mestni hiši zagrebški konferenca, ki jo je otvoril profesor župan Holjac, a referiral je predsednik Mića Anić. Iz referata je razvidno, da so nabrali doslej z nabiralnimi polami K 8147, dasi niti polovica pol ni še vrnjenih. Odbor pa se je obrnil do različnih oseb, da bi mu šle na roko pri nabiranju, in pa do občinskih zastopov, da po zgledu zagrebške občine prispevajo v ta namen. Slednjič je odbor stopil v dogovore, da bi zagrebško in osješko gledališče priredili turneje po raznih mestih za hrvatsko šolo v Trstu. Računajo, da bi mogle te turneje donesti do 10.000 K. Važnost te akcije ni v tem, da znatno primore k ustanovitvi hrvatske šole v Trstu, ampak tudi in še posebno v dejstvu, da je to vi-

den znak, kako je v jugoslovanskem svetu oživelo spoznavanje za važnost tržaške pozicije. Zaporedoma se oglašata Belgrad in Zagreb, da dokumentirajo to razumevanje.

Koroške vesti.

—k— Iz koroškega vilajeta. Babilonija je menda tam, kjer je Bog enkrat zmešal jezike, tako da ljudje drug drugega niso razumeli. Tako bo kmalu tudi na Koroškem, ali pa še huje, ker ljudje nazadnje ne bodo razumeli sami sebe. Mudil sem se pred kratkim čez poldan v neki večji slovenski vasi, kjer je trozredna šola. Otroci so šli iz šole in nekateri so me pozdravili z »Grüss Gott!« Vprašal sem vsakega posebe, kaj se pravi »Grüss Gott!« in vsak mi je odgovoril, da ne ve. To je pa tudi razumeno, ker pri tem pozdravu Nemec sam ne ve, ali pozdravlja Bog njega, ali on Boga. Za slovenske otroke pa pomenja to naravnost papagajsko vzgojo, ker ne vedo, kaj izgovarjajo. To je za nas Slovence in naše otroke do skrajnosti sramotilno, poniževalno. Saj imamo sami svoje lastne in lepe slovenske pozdrave, ki prihajajo vsakomur iz srca in segajo v srce. Zato pa, starši, odločno zavračajte vse take hinavske nakane v vzgoji svojih otrok, saj imate vendar ljubke slovenske dečke in deklice, nimate pa — papagajev!

—k— Učiteljske vesti. Za učiteljico štirirazredne ljudske šole v St. Jakobu v Rožu je imenovana Alojzija Vreškova v St. Primožu Pod Juno; za učiteljico triirazredne ljudske šole v St. Jakobu v Rožu pa suplentinja Uršula Fielnerjeva. — Iz učiteljske službe so izstopili: Margareta pl. Fladungova v Velikovcu, učitelj Franc Frank v Pliberku in podučitelj Roman Lorber v St. Jederti, ki je prestopil v deželno službo. — Tretjo službeno doklado je dobil nadučitelj Rudolf Mörtl v Libelicih, drugo nadučitelj Alojz Ibounig v Podkrošju, prvo pa nadučitelj Peter Močnik v St. Petru na Vašnjah, učiteljica Zofija Kodričeva na Vratah, Marta Oschurova v Velikovcu in Helena Samonigova v Hodišah.

Splošni vestnik.

Prof. Anton Bezenšek o učiteljstvu. Prof. Anton Bezenšek je izrekel sodelniku našega lista za pesem, ki mu jo je posvetil povodom šestdesetletnice njegovega rojstva, srčno zahvalo. Med drugim piše: »Spomin na izvršena dela nas krepi v starosti, a pri tem prihaja meni večkrat na um, da sem le premalo storil za domovino. V tem oziru se moreš ti srečnejšega šteti, ker si deloval med narodom, med mladino — med našo bodočo generacijo — za narod, za lepšo njegovo bodočnost! Bog Te živi! — Učiteljski poklic je sicer težek, a je slaven. Slavno je umreti na bojnem polju, a junak umre le enkrat za domovino; učitelj pa takorekoč žrtvuje sebe vsak dan — domovini. — To so besede Tegnerjeve, katere sem bil vzel za geslo pri govoru o proslavi jubileja bivšega direktorja gimnazije. Iste besede veljajo tudi Tebi. Res je, kar praviš v pesmi:

»V prijatelja nerazdružljiva je zgodaj naju združil Bog in vez le-ta je vedno živa: o dneh radosti in nadlog!«

Gotovo sva prebila poleg radosti tudi dosta nadlog, katere naju ne zapuščajo niti sedaj...« Končno izreka g. prof. Bezenšek prijatelju upanje, da se letos o počitnicah vidita v — Ljubljani. Že danes mu kličemo: »Dobro nam došel na slovenskih tleh!«

DR. JOVAN SKERLIĆ — UMRL.

Odlični srbski pisatelj in mladoradikalni poslanec, vseučiliški profesor dr. Jovan Skerlić, ko se je vrnil iz Prage, kjer se je udeležil Njegoševe slavnosti, je dne 15. maja t. l. umrl po dvadnevni bolezni za vnetjem trebušne sluznice v 37. letu starosti. — Vseučiliški profesor dr. Jovan Skerlić je bil eden najinteligentnejših mož mlade Srbije, mož svetovne naobrazbe, ki je užival v učenjaških krogih velik ugled. Belgrajska univerza, poli-

tiško življenje srbsko, jugoslovanska veda in jugoslovanska nacionalna ideja izgubljata z njim moža, ki je upravičeval glede svoje bodočnosti najblestnejše upe. Dr. Jovan Skerlić je bil velik prijatelj Slovencev; poznal je dobro slovenske razmere in se mnogo pečal zlasti s slovensko literaturo. Izdal je revijo »Srbski književni glasnik«, v katerem se je zavzemal za izenačenje razlik v srbskem in hrvatskem jeziku. Kot politik je bil Skerlić Pašičev nasprotnik. — Slava njegovemu spominu!

XXI. svetovni mirovni kongres se vrši v dneh od 15. do 19. septembra na Dunaju.

Mlad odlikovanec je Kiril Bezenšek, sin prof. Antona Bezenška v Sofiji. Za vojne je bil kot 13letni dečko v službi pri Rdečem križu v katoliški francoski bolnici v Sofiji. Ta bolnica je naslikana v koledarju »Družbe sv. Mohorja« na strani 53. Tam stoji deček Kiril ob mizi sredi sobe s predpasnikom, držeč križem roke. Deloval je tam pridno kot postrežnik ranjencev pol leta in dobil zaslužni križec. Mladi Kiril pride letos v 5. gimnazijalni razred v Sofiji. Zmerom je odličnjak in prvi v razredu. — Čestitamo mlademu odlikovancu in njegovemu očetu!

Za slovensko šolo v Reki. Iz Reke nam pišejo: Marsikomu se bo morda zdelo čudno, ko bo čital ta dopis, češ, čemu je vendar treba slovenske šole v Reki, toda stvar je pač taka, da je skrajni čas, da si oskrbimo reški Slovenci šolo za svojo slovensko dečo, ako nočemo, da bi se nam naša deca še nadalje izgubljala v tujstvu in tako dajala našim najljubejšim sovražnikom tako dobrodošel krepak pomladek. Slovencev je danes na Reki, če vzamemo le najnižje število, najmanj osem do desetisoč. V prvi vrsti so to delavci v najraznovrstnejših podjetjih, potem hišno služabništvo, vozniki, kočijaži, železničarji, privatno uslužbenstvo, uradništvo itd. itd. Da ne posežemo previsoko, lahko rečemo, da je v Reki prav gotovo tisoč otrok slovenskih staršev, ki dosedaj niso imeli šolskega pouka in svojem materinem, slovenskem jeziku in ga tudi ne bodo imeli, če ne poskrbimo zanj mi sami, mi slovenski starši svojih slovenskih otrok. Vsi ti naši otroci se izgubljajo po raznih italijanskih in celo madjarskih šolah in se pretvarjajo v najzagrizenejše renegate, ki pljuvajo potem svojim slovenskim staršem v lice in jih psujejo s ščavi. Pa poreče morda kdo: saj je vendar Reka hrvatska, saj je takoj zraven Reke hrvatski Sušak, kamor lahko tudi slovenski starši pošiljajo svoje otroke v hrvatsko šolo. Res je to, in marsikateri slovenski oče tudi pošilja svojega otroka v hrvatske šole na Sušaku, toda večina pa se le izgublja. Ne bi se pa izgubljala, ko bi bila v Reki slovenska šola. Je namreč še neki prav poseben vzrok, zakaj se slovenski starši vsaj kolikortoliko izogibljajo hrvatske šole. Resnica je, da inteligentnejši hrvatski sloji posebno v zadnjem času skoraj ne poznajo več razlike med Hrvatom in Slovincem, ker pojmiyo naše jugoslovansko bratstvo, toda med preprostim ljudstvom — in to se zanaša tudi med dečo — pa se čuje še vedno ona stara: »Ca biš ti ovdeka, ti prokleti Kranjac!« In to boli našega človeka in tudi otroka. Vsem tem neprimlikam pa bi se izognili, ko bi naši slovenski starši v Reki začeli resno razmišljati o ustanovitvi slovenske šole za slovensko dečo. Ker Družba sv. Cirila in Metoda ne more raztegniti svojega delovanja na Reko, bi bilo pač potrebno, da bi se ustanovilo v Reki posebno slovensko šolsko društvo, kateremu bi bil namen: ustanovitev slovenske ljudske šole v Reki. Prepričani smo tudi, da bi tako društvo ne uživalo samo podpore vseh naših slovenskih obrambnih organizacij — saj gre vendar tu za rešitev tisočev slovenskih duš — temveč da bi tudi reški Hrvatje z veseljem prispevali za slovensko šolo v Reki, saj bi jim bila ta slovenska trdnjava obenem tudi najboljša zaslomba v njihovem lastnem boju proti laški in madjarski prepotenci. In končno bi bilo to tudi le nekaj čin bratske vzajemnosti, nekaj odsej onih vzornih razmer, ki vladajo med Slovenci in Hrvati v Trstu, kjer vidimo, kako Slovenci na svojem lastnem ozemlju z vsemi svojimi močmi pospešuje ustanovitev hrvatske šole za hrvatsko dečo vzlic te-

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tovrsto

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštnine prosto!

Izredno nizke cene!